

SCHOUWEN-DUIVELAND OF ZEELANDSTAD-NOORD?

Het concept Zeelandstad zoals dat hier diverse malen ten tonele is gevoerd, kennen inmiddels velen in Zeeland, maar wordt door hen dikwijls afgedaan als luchtflitsserij. Dat anderen elders de stad tot een van de meest vitale concepten van de 21ste eeuw rekenen, dient eveneens geconstateerd te worden. Zo wordt op nationaal niveau gesproken over Deltastad en Rijnstad en de Amerikaanse futuroloog R. Kaplan spreekt over Nederland zelfs in termen van *Poldercity*. Onlangs lanceerde de Amsterdamse hoogleraar in constitutioneel recht en zijn geschiedenis, Tom Eijsbouts, de stelling dat Europa geen staat wordt, maar een stad. Om zich dat te kunnen inbeelden is het volgens Eijsbouts '[...] slechts nodig de stad los te denken van zijn fysieke, ruimtelijke kernachtigheid.'

Dat laatste blijkt dikwijls een onoverkomelijke barrière te zijn voor een beter begrip van Zeelandstad. De burgemeester van Zierikzee, J.J.P.M. Asselbergs, noemt Zeelandstad zelfs een paradox. Die verdwijnt echter vanzelf achter de horizon als de fysieke en ruimtelijke kernachtigheid ervan wordt los gelaten. Laten we daarom zijn eigen gemeente als springplank voor een verdere uitwerking van het concept Zeelandstad gebruiken.

De gemeente Schouwen-Duiveland is na verloop van acht eeuwen ontstaan als gevolg van een proces van bestuurlijke schaalvergroting en een groeiend bewustzijn bij de bevolking van Schouwen-Duiveland. Zoals Huib Uil in dit nummer aantoonde was het een langzaam proces omdat particuliere belangen vrijwel altijd het algemeen belang in de weg staan. Het goede nieuws is dat het verzet tegen schaalvergroting en professionalisering steeds minder lang stand houdt. Het duurde van de dertiende eeuw tot de Franse revolutie om een eind te maken aan de landsheerlijkheden van de adel. Van de 29 steden en gemeenten bleven er nog 18 over. Die gemeenten hielden het 150 jaar vol. Bij de herindeling

van 1961 bleven er nog zes over. Daarna duurde het 45 jaar voor de reductie tot een gemeente in 1997.

Nu wordt er op basis van het structuurplan, dat breed door de bevolking gedragen wordt, op Schouwenlandse schaal nagedacht over de toekomst van het gebied. Zeelandstad-noord is geboren (wellicht voegt zich in een later stadium daar Goeree-Overflakkee bij dat zich *grosso modo* voor dezelfde problematiek als Schouwen-Duiveland gesteld ziet). Het is het eerste deel van Zeelandstad dat functioneert en als voorbeeld voor de andere delen kan dienen. Dat zijn Tholen en St Philipsland, De Bevelanden (daar zijn inmiddels ook gesprekken tot samenvoeging aan de gang),

Walcheren (in wording?) en Zeeuws-Vlaanderen (waar in 2003 nog drie gemeenten overblijven en waar veel beter meteen een gemeente Zeelandstad-zuid van was gemaakt).

Als die delen eenmaal gevormd zijn, zal het analoog aan het Schouwen-Duivelandse voorbeeld niet lang duren totdat ook die delen zullen inzien dat de schaal van Zeelandstad de enig levensvatbare en uiteindelijk enig leefbare is. Mijn inschatting is dat door het toenemende democratische gehalte van de samenleving het initiatief daartoe van de inwoners zal komen. Zij zullen eerder dan politici een Zeelandstads bewustzijn ontwikkelen omdat daar hun toekomst ligt. De eerste

ontrekken daarvan werden zichtbaar in het mede door dit tijdschrift aangezwengelde Zeelanddebat waarin soms vanuit een stadsperspectief naar de 21ste eeuw wordt gekeken. Dat debat werd niet voor niets nationaal gezien als een voorbeeld van bestuurlijke vernieuwing. Er is nog geen masterplan voor Zeelandstad uitgerold. Het begin is er evenwel voor gemaakt met het structuurplan van Zeelandstad-noord.

Paul van der Velde

